

İSRAİL

Ankara Ticaret Odası

GENEL BİLGİLER

Nüfus:	8,8 milyon (2018)
Konuşulan Diller:	İbranice ve Arapça
Resmi Din:	Yahudilik
Başkent:	Tel Aviv*
Yüzölçümü:	20.766 km ² (1949 Ateşkes sınırlarına göre)
Başlıca Şehirleri:	Safed, Eilat, Hayfa, Taberiye, Akko, Bet Şean
Para Birimi:	Yeni İsrail Şekli (1 TRY = 0,50 ILS)
Yönetim Şekli:	Parlamenter Cumhuriyet
Etnik Yapı:	Yahudiler : % 74,8 (6.337.000) Müslüman Araplar : % 20,8 (1.771.00) Dürzi, Çerkez ve Diğerleri : % 4,4 (374 bin)
Devlet Başkanı:	Reuven Rivlin

*İsrail, 1980 yılında başkentini Kudüs olarak ilan etmiş ve devlet kurumlarını bu şehre taşımıştır. Ancak tek taraflı bu adım, uluslararası camianın tepkisini çekmiş ve kabul görmemiştir. İsrail'in, başkentinin Kudüs olduğu yönündeki tutumu uluslararası camia tarafından tanınmamaktadır. Bu çerçevede ABD ve Guatemala hariç, ülkemiz dâhil diğer ülkeler Büyükelçiliklerini Tel Aviv'de bulundurmaktadır. ABD ise 2017 yılı Aralık ayında Kudüs'ü İsrail'in Başkenti olarak tanıdığını açıklamış ve 2018 yılı Mayıs ayında Büyükelçiliği'ni Tel Aviv'den Kudüs'e taşımıştır. (T.C. Dışişleri Bakanlığı)

Ankara Ticaret Odası

İsrail Devleti, batısında Akdeniz, kuzeyinde Lübnan ve Suriye, doğusunda Ürdün ve Filistin, güneyinde ise Mısır ve Kızıldeniz ile çevrilidir.

İsrail, Umman ve Suudi Arabistan ile birlikte, GSYH'sine oranla en yüksek savunma bütçesine sahip ülkelerden biridir.

İsrail'de eğitim ücretsizdir. Ülkede özel okullar yoktur, tüm okullar devlete bağlıdır.

İsrail'de hafta sonu resmi tatil günleri Cuma ve Cumartesi günleridir. Pazar günü haftanın ilk iş günüdür. "Şabat" nedeniyle resmi daireler ve çoğu şirketler Cuma ve Cumartesi günleri kapalıdır.

İsrail'de cinsiyet ayrımı olmaksızın herkesin 3 yıl askerlik yapması zorunludur.

Yahudi nüfusunun yarısından fazlası İsrail doğumlu olup, geri kalan kısmı 70 farklı ülkeden göç etmiştir. İsrail'in sosyo-ekonomik yapısı ve nüfus artış hızı yıllar itibarıyla %1,7 olarak gerçekleşmektedir. İsrail nüfusu göreceli olarak gençlerden oluşmakta olup; nüfusun %27,9'u 14 yaşın altındadır. Nüfusun %62,3'ü 15-64 yaşları arasında olup %9,9'u 65 yaşın üstündedir. (T.C. Ticaret Bakanlığı)

Ankara Ticaret Odası

Yahudi topluluğu kendi içinde üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar; çoğu Doğu ve Orta Avrupa ülkelerinden gelen Aşkenazi (Askhenazi) Yahudileri, 15. yy. sonunda İspanya ve Portekiz'den Avrupa ülkelerine kaçarak İsrail Devleti'nin kurulmasıyla İsrail'e göç eden ve içlerinde Türkiye'den göçen Yahudilerin de yer aldığı Seferad (Sephardi) Yahudileri ve Kuzey Afrika ve Orta Doğu Müslüman ülkelerinde yaşayan Doğu Yahudileridir. Aşkenazi Yahudileri yönetici sınıfını ve nitelikli işçileri oluşturmakta; Seferad Yahudileri ise daha düşük gelirli, mavi yakalı işçi sınıfını temsil etmektedir. (T.C. Ticaret Bakanlığı)

29 Eylül – 01 Ekim 2019 tarihleri arasında Yahudiler “Roş Aşana” adlı Yahudi Yeni Yılı'nı kutlamışlardır. Bu dini bayramı kutlamak için “Şana Tova” yani “iyi yıllar” denebilir.

EKONOMİ

İsrail doğal kaynaklar bakımından zengin bir ülke olmayıp; su ve enerji kaynakları kısıtlıdır. Negev'den çıkarılan fosfat ile Ölü Deniz'den çıkarılan potaş, kalya taşı, brom ve magnezyum, ülkenin önemli madenlerini oluşturmaktadır. İsrail, enerji üretiminde kömürle çalışan santraller kurmak ve güneş enerjisinden yararlanmak suretiyle petrole olan bağımlılığını büyük ölçüde azaltmıştır. Diğer bölge ülkelerinden daha az

Ankara Ticaret Odası

miktarda ve daha yüksek maliyetlerle çıkarılan petrol ve doğalgaz da işletilmektedir. Kısacası, İsrail ekonomisi sınırlı kaynakların etkin kullanımına ve alt yapının iyileştirilmesine dayalıdır.

(T.C. Ticaret Bakanlığı)

Temiz su kaynaklarına ulaşımın kısıtlı olduğu Orta Doğu'da yer alan İsrail'in başlıca su kaynakları; İsrail, Suriye ve Lübnan sınırlarındaki dağlık alanlardan doğan Kinneret Gölü, Ürdün Nehri, Galile (Kinneret) Gölü ve çevresindeki küçük ırmak sistemleri ile yeraltı sularıdır. Deniz suyunun tuzunun arıtılması için çalışmalar yapılmaktadır. *(T.C. Ticaret Bakanlığı)*

İsrail ekonomisi, iç pazarın küçüklüğü nedeniyle ihracata dayalı bir büyüme sergilemektedir. 1990'lı yılların başında korumacı politikalarla gelişen giyim ve ayakkabı sektörleri, artan rekabetin etkisiyle son on yıldır yerini elektronik, haberleşme, medikal ve optik aletler gibi teknoloji-yoğun sektörlerle bırakmıştır. Tüm dünyada artan talebin ve pazara gösterilen yoğun ilginin bir sonucu olarak, İsrail'de yüksek teknoloji endüstrilerinde faaliyet gösteren yerli ve yabancı firmaların sayısı hızla artmıştır. İsrail'in Ar-Ge alanındaki bu başarısının temel kaynağı, yüksek eğitim düzeyi ve savunma, bilişim teknolojileri, tarım teknolojileri ve medikal teknolojileri ile ilgili Ar-Ge faaliyetlerine yapılan

Ankara Ticaret Odası

büyük yatırımlardır. Kimya, plastik ve gıda sanayi ürünlerinin ihracatında ve finansal hizmetlerde de son yıllarda önemli başarılar kaydedilmiştir.

2018	İSRAİL	TÜRKİYE
GSYH	369,6 milyar dolar	784,0 milyar dolar
Kişi Başına GSYH	40.850 dolar	9.632 dolar

GSYH'NİN SEKTÖREL DAĞILIMI	
Hizmetler	%69,5
Sanayi	%26,5
Tarım	%2,4

(Kaynak: CIA World Factbook)

Ankara Ticaret Odası

2018	İsrail	Türkiye
Büyüme Oranı	%3,3	%2,6
Enflasyon Oranı	%0,8	%20,3
İşsizlik Oranı	%3,9	%13,5

(Kaynak: TÜİK, T.C. Ticaret Bakanlığı, Dünya Bankası)

2020	Dünyada İş Yapma Kolaylığı Sıralaması	
	İsrail	Türkiye
	190 ülke arasında 35. sırada	190 ülke arasında 33. sırada

(Kaynaklar: The World Bank Doing Business Report)

Ankara Ticaret Odası

Merkezi planlı ekonomiden serbest piyasa ekonomisine geçiş sürecinde 1985 yılından itibaren ekonomik alanda birçok reform gerçekleştirilmiş; devletin ekonomiyeye müdahalesi en aza indirilmiş, ticari engeller kaldırılmış ve kapsamlı bir zelleştirme programı uygulanmıştır. 2002 sonrasında ise yeni İsrail şekli (ILS) konvertibl hale getirilmiş ve yabancı sermayenin ülkeye giriş-çıkışı serbestleşmiştir. Aynı yıl açıklanan ekonomik reform paketinde yer alan reformlar da (gelir vergisi oranlarının düşürülmesi, özelleştirmenin hızlandırılması, altyapı yatırımlarının artırılması, eğitim sisteminin gözden geçirilmesi vb.) başarıyla gerçekleştirilmiştir. Döviz kuru bandının kaldırılmasına ve serbest dalgalanma sistemine geçilmesine karar verilmiştir. Halen İsrail Merkez Bankası, ekonomi politikasının belirlenmesinde önemli bir role sahiptir. *(T.C. Ticaret Bakanlığı)*

İsrail ekonomisi, yüksek teknolojik araç gereç üretimi, tarım, sanayi, elmas işlemeciliği ve turizme dayalıdır. Kibbutz adı verilen komünal tarım çiftlikleri gıda üretiminin tamamına yakınını gerçekleştirerek ülkenin gıdada kendi kendine yetmesini sağlamaktadır.

Teknoloji alanında İsrail dünyanın en hızlı gelişen ülkelerindedir. lke çeşitli güvenlik sorunlarına rağmen sürekli kaliteli insan gücü yetiştirmeye ve buna bağlı

Ankara Ticaret Odası

olarak yüksek teknoloji geliştirmeye önem vererek ekonomisinin büyümesini sağlamıştır.

Sanayi bölgeleri Tel Aviv ve Hayfa'da toplanmıştır. Gelişen sanayi sektörlerinin başlıcaları; ilaç, optik, elektrik malzemesi, elmas işletmeciliği ve silah sanayisidir.

Tel Aviv, konut fiyatlarında dünyanın en pahalı şehirlerindedir. Tel Aviv'deki 4 odalı ortalama bir konutun fiyatı yaklaşık 800 bin dolardır.

Ankara Ticaret Odası

DIŐ TİCARET

TOPLAM DIŐ TİCARET RAKAMLARI (ABD Doları)								
	İsrail	Türkiye	İsrail	Türkiye	İsrail	Türkiye	İsrail	Türkiye
	2016		2017		2018		2019	
İHRACAT	60,5	142,5	61,1	157,0	61,9	167,9	58,4	171,0
	milyar	milyar	milyar	milyar	milyar	milyar	milyar	milyar
İTHALAT	65,8	198,6	69,1	233,7	76,5	233,0	76,4	200,6
	milyar	milyar	milyar	milyar	milyar	milyar	milyar	milyar

Ankara Ticaret Odası

İsrail dünyanın en büyük silah ihracatçılarından biri olmakla birlikte, İsrail'in ihraç ettiği silahların büyük çoğunluğu güvenlik nedenleri ile rapor edilmez.

İhracatının önemli bir kısmını elmas sanayi sağlamaktadır.

Kimyasallar, elektronik entegre devreler, tedavi-koruma ilaçları, telefon ve telgraf için elektrikli cihazlar ve hava taşıtlarının aksam ve parçaları İsrail'in diğer başlıca ihraç ürünleri arasında yer almaktadır.

İthalat özellikle mamül eşya ve sanayide kullanılan hammaddeler üzerinde yoğunlaşmıştır. Toplam ithalatın %75'ini hammadde ithalatı oluşturmaktadır.

İsrail'in başlıca ihraç pazarları %28,2 pay ile ilk sırayı alan ABD ile Birleşik Krallık, Hong Kong, Çin ve Belçika'dır. İsrailin ihracatında hem ABD'nin hem de AB ülkelerinin payı %30 civarında olup; Asya piyasalarının payı da giderek önem kazandığı görülmektedir.

Ankara Ticaret Odası

Ticarette tarife dışı engellerin kaldırılması ile birlikte in gibi gelişmekte olan Asya ülkelerinden gerçekleştirilen ithalatta artış yaşanmış; ABD ve AB gibi geleneksel tedarikçilerin İsrail'in ithalatındaki payları ise hemen hemen sabit kalmıştır. İsrail'in ithalatında in'in payı %10'un üzerindedir.

İsrail'in AB ile 1975 yılından bu yana Serbest Ticaret Anlaşması (STA) bulunmakta olup; 1995 yılında STA yenilenmiş ve genişletilmiştir. İsrail'in ayrıca ABD, EFTA (İzlanda, Lihtenştayn, Norveç, İsviçre) lkeleri, Ürdün, Mısır, Kanada, Meksika, Türkiye ve MERCOSUR lkeleri (Arjantin, Brezilya, Uruguay ve Paraguay) ile de Serbest Ticaret Anlaşmaları bulunmaktadır. ABD ve İsrail arasında imzalanan STA ise İsrail'e çok geniş menşe kuralları imkanı tanımıştır.

Koşer Sertifikası, İsrail'e gıda ürünü ithal edilebilmesi için ürünlerin dinen uygunluğunu tasdik eden bir belgedir. rnlerin yöneldiği İsrail pazarlarındaki dindarlık durumuna göre kurallar katılaşabilmektedir. Koşer konusunda en hassas ürünler ise et ve süt ürünleridir. Ayrıca fazla yaygın olmamakla birlikte, bazı temizlik-hijyen rnlerinde,

Ankara Ticaret Odası

tekstil ürünlerinde ve elektrikli ev aletlerinde de Koşer şartının arandığı durumlara rastlanmaktadır.

Dünyadaki toplam Yahudi nüfusunun yaklaşık %40'ının yaşadığı İsrail'de gıda maddelerinin Koşer olması yasal olarak zorunlu değildir. Bununla birlikte ürünlerin Koşer olması tercih sebebi olabilirken; Koşer belgelendirmesinin getirdiği maliyet, ürünlerin fiyatının yükselmesine neden olmaktadır.

Öte yandan, İsrail dışındaki ülkelerdeki Hahambaşlıkları tarafından verilen Koşer Sertifikaları, genellikle İsrail'de kabul görmemektedir.

Ankara Ticaret Odası

TÜRKİYE İLE TİCARET

Türkiye – İsrail	Türkiye'nin İhracatı	Türkiye'nin İthalatı
2016	2,95 milyar dolar	1,38 milyar dolar
2017	3,40 milyar dolar	1,50 milyar dolar
2018	3,89 milyar dolar	1,71 milyar dolar
2019	4,35 milyar dolar	1,74 milyar dolar

Kaynak: TÜİK

İsrail'e Türkiye'den yapılan ihracatta otomobil, demir-çelik profiller, kablolar, mücevherler, kıymetli metaller, kıyafetler, plastik mamuller, mutfak/banyo eşyaları ve çimento gibi ürünler öne çıkmaktadır.

Türkiye'nin İsrail'den yaptığı ithalatın başlıca kalemlerini petrol yağları, hidrokarbonlar, mineraller, elektrik enerjisi üretim grupları, ilaçlar gibi ürünler oluşturmaktadır.

Ankara Ticaret Odası

ANKARA İLE TİCARET

Ankara – İsrail	Ankara'nın İhracatı	Ankara'nın İthalatı
2016	59,4 milyon dolar	91,0 milyon dolar
2017	74,0 milyon dolar	102,4 milyon dolar
2018	83,2 milyon dolar	138,1 milyon dolar
2019	105,0 milyon dolar	181,0 milyon dolar

Kaynak: TÜİK

Ankara Ticaret Odası

TÜRKİYE – İSRAİL ARASI TİCARETTE ANKARA’NIN YERİ

Yıl	İhracatta Ankara’nın Payı (%)	İthalatta Ankara’nın Payı (%)
2016	2,01	6,57
2017	2,17	6,81
2018	2,14	8,06
2019	2,41	10,39
ORTALAMA	2,18	7,96

Ankara Ticaret Odası

İKİ ÜLKE ARASINDA TİCARETTEKİ UYGULAMALAR

İsrail, kurulduğu tarihten beri açık bir ekonomi politikası izleyerek hammadde ihtiyacını en avantajlı ve ucuz şekilde karşılayabilmek için birtakım ekonomik kuruluşlar ve gelişmiş ülkelerle ticaret anlaşmaları imzalamıştır. **Türkiye ile arasında serbest ticaret anlaşması 1997 yılında imzalanmıştır.**

İsrail liberal bir ekonomiye sahip olduğu için ithalata önemli bir engel getirmemekle beraber, başta ülkede az miktarda yetişen tarım ürünleri olmak üzere bazı ürünlerde yerli üreticileri korumak amacıyla çeşitli tarife dışı engeller çıkarabilmektedir.

İsrail’de dinin sosyal hayata ve ticarete etkileri çok yoğundur. Bunun en belirgin örnekleri başta Shabbat olmak üzere dini günler ve Koşer şartıdır.

Cuma günü güneş batarken başlayan ve Cumartesi güneş battığında sona eren “Shabbat” sırasında İsraililer hiç bir şekilde çalışmamakta ve iş konuşmamaktadır. Cuma öğleden itibaren iş yerleri kapanmaktadır. Muhafazakar Yahudiler, Shabbat’ta ateş yakmamakta; araç, telefon, elektrik vb kullanmamaktadır. Ülkede dini bayramlar da

Ankara Ticaret Odası

Shabbat gibi yaşanmakta, Kipur süresince ülkede trafiğe araç çıkmamakta ve havaalanı kapalı olmaktadır.

YATIRIM

İsrail'de yabancı sermaye hükümet tarafından desteklenmekte olup; yerli ve yabancı yatırımcılar eşit koşullara tabi tutulmakta ancak bankacılık ve sigorta sektörlerindeki yabancı sermayeli yatırımlar için ön izin gerekmektedir. İsrail'de gerçekleşen doğrudan yabancı yatırımlar ağırlıklı olarak bilgi teknolojileri, iletişim teknolojileri, sağlık, temizlik teknolojileri, su ve tarım teknolojileri ile ilgilidir.

İsrail'de Türkiye'deki gibi bir Serbest Bölge sistemi bulunmamaktadır. Yalnızca turistik Eilat bölgesi (KDV muafiyeti amacıyla) serbest bölge statüsündedir. Son dönemde Ashdod Limanı'nda bir serbest bölge kurulması gündeme gelmiştir.

İsrail'de yabancı şirketlerin ticari ve ekonomik konularda faaliyette bulunmasını kısıtlayan herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla, yabancı şirketler istedikleri alanda faaliyet gösterebilmektedirler.

Ankara Ticaret Odası

İsrail’de yabancı bir şirketin faaliyette bulunabilmesi için yerli ortak zorunluluğu bulunmadığı gibi resmi makamlarca şart koşulan herhangi bir asgari sermaye koşulu da bulunmamaktadır. İsrail’de kurulacak yerli ve yabancı şirketler kuruluş işlemleri açısından aynı prosedüre tabidirler. Kurulan yabancı şirketler, kuruluşu müteakip İsrail şirketi statüsünü kazanmakta ve yatırım ve ihracat teşviklerinden yararlanabilmektedir. Bununla birlikte firmanın unvanının İbranice olması şart olup, İngilizce isim de kabul edilmektedir. Firma unvanının Adalet Bakanlığı’nın onayından geçmesi gerekmektedir.

TÜRKİYE – İSRAİL YATIRIM İLİŞKİLERİ

Türk yatırımcıları özellikle ülkede; enerji, turizm, inşaat ve genel ticaret sektörlerinde işbirliğini geliştirmesi bekleniyor.

2017 yılında DEİK tarafından İsrail’e düzenlenen ticaret heyetinde; orman ürünleri, inşaat malzemeleri, klima, kozmetik, değerli metaller, çimento, cam, seramik ve toprak ürünleri üreticilerinin olmasına özen gösterilmiştir. *(DEİK- İsrail İş Konseyi)*

Türkiye ile İsrail arasındaki Karma Ekonomik Konseyi (KEK) toplantılarına katılan bazı İsrailli işadamları, Yahudi karşıtı akımlar nedeniyle bazı İsrailli

Ankara Ticaret Odası

şirketlerin Türkiye'de isim değiştirerek faaliyet göstermek zorunda kaldıklarını öne sürdü.
(2007 yılının haberi)

İSRAİL SİYASİ YAPISI

İsrail devleti kuvvetler ayrılığına dayanan parlamenter bir demokrasi ile yönetilmektedir. Ülkenin tek metin halinde düzenlenmiş bir anayasası bulunmamakta olup; anayasa, daha çok İngiliz sistemine benzer şekilde, çeşitli konularda yapılmış anayasal düzenleme niteliğindeki temel yasalardan oluşan bir metinden ibarettir.

Cumhurbaşkanı yedi yılda bir Knesset adı verilen meclisin oyu ile seçilir. Cumhurbaşkanı genellikle törensel ve resmi görevleri yerine getirir; ancak af yetkisi gibi yürütme yetkilerine de sahiptir. Başbakanlığa cumhurbaşkanı tarafından çoğunluğu kazanan partinin lideri seçilir. Hükümete parlamento dışından bakan tayin edilebilir.

İsrail'in 120 milletvekilli parlamentosunda Binyamin Netanyahu liderliğindeki, tamamı aşırı sağcılardan oluşan hükümetin ülke tarihindeki en radikal yönetimlerden biri olduğu belirtilmektedir. (AA)

Ankara Ticaret Odası

TÜRKİYE – İSRAİL SİYASİ İLİŞKİLERİ

İsrail'e seyahat edecek olan Umuma Mahsus Pasaport hamili vatandaşlarımız vizeye tabidir. Hizmet, Hususi ve Diplomatik pasaport hamilleri 3 aya kadar ziyaretlerinde vizeden muaftır.

İsrail'i ziyaret edecek vatandaşlarımızın güvenlik koşullarının hassas olduğu Gazze, Lübnan ve Suriye sınırlarına yakın bölgelere mümkünse seyahat etmemeleri, İsrail içinde ve işgal altındaki Filistin topraklarına yapılacak seyahatlerde güvenlik koşulları hakkında önceden bilgi edinerek seyahat planlamalarını belirlemeleri tavsiye edilmektedir.

Vatandaşlarımıza, ayrıca, İsrail' geliş ve İsrail'den gidişlerde Ben Gurion Havalimanı'nda İsraili güvenlik görevlilerinin sorularına sabırla yanıt vermeleri ve Havaalanı'ndaki güvenlik kurallarına riayet etmeleri tavsiye olunmaktadır.

İki ülke arasında ülkemizin İsrail'i tanıdığı 28 Mart 1949 tarihini takiben başlatılan çalışmalar neticesinde Türkiye'nin İsrail nezdindeki ilk diplomatik temsilciliği, 7 Ocak 1950'de açılmıştır.

Bununla birlikte iki ülkenin görüş ayrılıkları sebebiyle kimi zaman gerilen ilişkiler, günümüzde maslahatgüzarlık seviyesinde sürdürülmektedir.

Ankara Ticaret Odası